

Spis treści

Od Autora	11
Rozdział 1. Rolnictwo podstawą rozwoju gospodarczego	13
1.1. Istota feudalizmu	13
1.2. Ustrój rolny	15
1.3. Postęp agrotechniczny	21
1.4. Położenie ludności	22
Rozdział 2. Rozwój gospodarki towarowo-pieniężnej	25
2.1. Przeobrażenia ekonomiki europejskiej	25
2.2. Przejawy gospodarki towarowej na ziemiach polskich	28
Rozdział 3. Rozkwit i upadek gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	40
3.1. Przemiany w rolnictwie europejskim XV–XVIII w.	40
3.2. Przesłanki przejścia do gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej w Polsce	43
3.3. Folwark pańszczyźniany i jego istota	46
3.4. Kryzys systemu folwarczno-pańszczyźnianego	54
Rozdział 4. Proces akumulacji pierwotnej w Anglii i na ziemiach polskich	59
4.1. Rozumienie procesu akumulacji pierwotnej	59
4.2. Klasyczny przebieg akumulacji pierwotnej w Anglii	62
4.3. Rolnictwo głównym źródłem akumulacji pierwotnej	64
4.4. Polityka protekcyjna rządu	69
4.5. Kapitał handlowy i bankowy	71

4.6. Podatki i dzierżawy	76
4.7. Dostawy państwowe, wojskowe i spekulacje	79
4.8. Protekcjonizm celny i kapitały obce	80
4.9. Początki rynku siły roboczej	81
4.10. Wnioski i uwagi	83
Rozdział 5. Ustrój rolny i rewolucja agrarna	86
5.1. Zmiany strukturalne w rolnictwie europejskim	86
5.2. Nowy ustrój agrarny na ziemiach polskich	89
5.3. Rewolucja agrarna	95
5.4. Postęp w zakresie agrokultury na ziemiach polskich	97
Rozdział 6. Rewolucja przemysłowa	101
6.1. Przesłanki rewolucji przemysłowej	101
Wpływ sfery intelektualnej	101
Presja demograficzna	107
Rewolucja agrarna	108
System finansowy	109
Infrastruktura i komunikacja	110
Uwarunkowania polityczno-społeczne	111
Czynniki zewnętrzne	112
6.2. Innowacje w przemyśle, energetyce i transporcie	114
6.3. Rewolucja przemysłowa na ziemiach polskich	121
6.4. Przewrót przemysłowy w Królestwie Polskim	122
6.5. Rewolucja przemysłowa w zaborze pruskim	126
6.6. Przejawy postępu technicznego w Galicji	129
Rozdział 7. Rozwój gospodarczy 1800–1870	132
7.1. Rola regulacyjna rynku	132
7.2. Cykle i kryzysy gospodarcze	133
7.3. Wzrost produktywności rolnictwa	135
7.4. Rozwój gospodarki towarowej na ziemiach polskich	138
7.5. Podział dochodu. Zmiany w położeniu chłopów i właścicieli folwarków	142
7.6. Postęp industrializacji w skali światowej	146
7.7. Międzynarodowe stosunki handlowe. Eksport kapitału	148
7.8. Wzrost produkcji przemysłowej. Rozwój transportu i handlu	151
7.9. Zmiany w stosunkach produkcji	155
Rozdział 8. Początki gospodarki monopolistycznej 1870–1914	162
8.1. Istotne cechy kapitalizmu monopolistycznego	162
8.2. Przesłanki monopolizacji	164
Postęp techniczny i akumulacja kapitału	164
Czynniki zewnętrzne	172
Kryzys ekonomiczny	174
8.3. Charakterystyka pierwszych organizacji monopolistycznych na ziemiach polskich	175

8.4. Wzrost gospodarczy	183
8.5. Pieniądz, banki, kredyt	191
8.6. Handel międzynarodowy, eksport kapitału, transport i komunikacja	193
8.7. Przemiany społeczne	199
Rozdział 9. Ekonomiczno-społeczne konsekwencje I wojny światowej	203
9.1. Przyczyny wojny	203
9.2. Materialne potrzeby krajów walczących	204
9.3. Zmiany strukturalne i instytucjonalne	206
9.4. Wpływ wojny na gospodarkę światową	208
9.5. Sytuacja na ziemiach polskich w okresie I wojny światowej	210
Zniszczenia wojenne, rabunek i rekwizycje	210
Życie gospodarcze	212
Położenie materialne społeczeństwa	215
Rozdział 10. Stabilizacja systemu kapitalistycznego 1918–1929	217
10.1. „Złote lata” gospodarki rynkowej	217
Sytuacja międzynarodowa	217
Powojenne trudności odbudowy	218
Przebieg koniunktury. Dochód narodowy	220
Rozwój przemysłu, rolnictwa, handlu i transportu	222
Stosunki pieniężne i skarbowe. Spółdzielczość	226
10.2. Odbudowa i rozwój gospodarki polskiej	228
Skutki zaborów	228
Gospodarka wojenna	230
Inflacja markowa. Reformy skarbowe Władysława Grabskiego	231
Zamach majowy. Pozytywne tendencje w gospodarce polskiej	240
Rozdział 11. Wielki kryzys ekonomiczny 1929–1933/1935	245
11.1. Przyczyny kryzysu	245
11.2. Kryzys w rolnictwie	248
11.3. Kryzys w przemyśle	251
11.4. Problemy walutowo-skarbowe	255
11.5. Zmiany w handlu zagranicznym i wewnętrznym	258
11.6. Polityka rządu wobec kryzysu	261
Rozdział 12. Interwencjonizm państwowy	263
12.1. Uwagi wstępne	263
12.2. Wzrost interwencjonizmu w czołowych krajach kapitalistycznych	265
New Deal w Stanach Zjednoczonych	265
Wielka Brytania i Francja	267
Interwencjonizm w państwach faszystowskich	268
12.3. Interwencjonizm państwowy w Polsce	270
Program inwestycyjny i jego realizacja 1936–1939	271
Stosunki pieniężno-kredytowe	274

Interwencjonizm w rolnictwie	278
Rozbudowa interwencjonizmu państwowego na rynku pracy	280
Efekty polityki interwencyjnej	282
12.4. Bilans gospodarczy Polski Odrodzonej	285
Rozdział 13. Gospodarka na ziemiach polskich na tle zmian w ekonomice światowej 1939–1945	292
13.1. Przemysł wojenny. Straty i koszty odbudowy	292
13.2. Determinanty rozwoju. Narastanie dysproporcji gospodarczych	295
13.3. Poziom wyżywienia i produkcja rolna	297
13.4. Trudności w handlu międzynarodowym	298
13.5. Nowy ład walutowy. Dochód narodowy	299
13.6. Stan gospodarki na ziemiach polskich	303
Podstawowe założenia hitlerowskiej polityki demograficznej i ekonomicznej	303
Eksterminacja społeczeństwa polskiego	305
Przemysł i transport na potrzeby Rzeszy	306
Polityka kredytowo-pieniężna	308
Przeobrażenia w dziedzinie rolnictwa	309
Warunki materialno-bytowe ludności	311
Okupacja Kresów	312
Bilans strat materialnych	314
Rozdział 14. Gospodarka w Związku Radzieckim 1917–1945	317
14.1. Okres komunizmu wojennego	317
14.2. Nowa Polityka Ekonomiczna	319
14.3. Gospodarka centralnie kierowana	321
14.4. Industrializacja	322
14.5. Kolektywizacja i jej skutki	325
14.6. Handel, transport, stosunki pieniężno-kredytowe	327
14.7. Warunki bytu ludności	328
14.8. Gospodarka wojenna	329
Rozdział 15. Powojenna odbudowa i rekonstrukcja gospodarki światowej 1945–1949	331
15.1. Kraje Zachodu	331
15.2. Gospodarka Związku Radzieckiego	334
15.3. Zmiany strukturalne w krajach „demokracji ludowej”	336
15.4. Przesłanki zmian ustrojowych w gospodarce polskiej	339
15.5. Kształtowanie się mechanizmu centralnego planowania i zarządzania gospodarką	342
15.6. Nowa struktura własności środków produkcji	345
15.7. Proces przemian w rolnictwie	349
15.8. Bitwa o handel	352
15.9. Reorientacja stosunków gospodarczych z zagranicą	353
15.10. Położenie materialne ludności	356

Rozdział 16. Świat i Polska w szczytowym okresie zimnej wojny 1950–1955	360
16.1. Tło polityczne i gospodarcze	360
16.2. Wzrost gospodarczy w krajach kapitalistycznych	363
16.3. Rozwój gospodarczy ZSRR i państw bloku wschodniego	368
16.4. Industrializacja i jej efekty w Polsce	371
16.5. Batalia o przekształcenia własnościowe w rolnictwie	378
16.6. Proradziecka orientacja w handlu zagranicznym	380
16.7. Czas wyrzeczeń społecznych	385

Rozdział 17. Ekspansja gospodarcza Zachodu	
Wtórna industrializacja w krajach RWPG 1956–1970	388
17.1. Proces normalizacji stosunków Wschód–Zachód. Czynniki rozwoju gospodarczego	388
17.2. Przemiany w przemyśle, usługach i rolnictwie	391
17.3. Międzynarodowe obroty towarowe i kapitałowe. Tendencje integracyjne	399
17.4. Poziom życia ludności	405
17.5. Przemiany polityczne w Polsce. Próby zmian modelu gospodarki socjalistycznej	409
17.6. Powrót do polityki uprzemysłowienia	415
17.7. Stagnacja w rolnictwie	424
17.8. Problemy handlu zagranicznego	427
17.9. Przyczyny kryzysu społeczno-gospodarczego w 1970 r.	431

Rozdział 18. Gospodarka w ostatnim dwudziestoleciu zimnej wojny 1970–1989	436
18.1. Czynniki postępu i bariery rozwoju	436
18.2. Zmienna koniunktura w gospodarce światowej	446
18.3. Zmiany w handlu światowym	456
18.4. Kształtowanie się dochodu narodowego	462
18.5. Próba modernizacji gospodarki polskiej 1971–1980	
Kryzys i rozkład gospodarki centralnie kierowanej 1981–1989	467
Koncepcja unowocześnienia gospodarki polskiej. Próby reform	467
Ożywienie gospodarcze w 1 połowie lat 70.	470
Załamanie się strategii drugiej Polski. Pułapka zadłużeniowa	472
Źródła i przejawy inflacji	478
Przesłanki Sierpnia 1980	480
Powstanie NSZZ „Solidarność”. Demokratyzacja życia społeczno-gospodarczego w kraju	485
Próby reform gospodarczych	488
Kryzys gospodarki nakazowo-rozdzielczej. Hiperinflacja	490
Niereformowalność gospodarki socjalistycznej	495
Pogorszenie się stopy życiowej polskiego społeczeństwa	497
Próba bilansu gospodarki PRL	499

Rozdział 19. Nowy ład ekonomiczny 1999–2010	505
19.1. Świat po załamaniu się systemu komunistycznego	505
19.2. Koniunktura	509
19.3. Charakterystyka podstawowych wskaźników makroekonomicznych	515
19.4. Zmiany strukturalne w gospodarce światowej	528
19.5. Proces międzynarodowej integracji ekonomicznej	529
19.6. Znaczenie globalizacji w gospodarce światowej	533
Rozdział 20. Powrót do systemu rynkowego w Polsce. Stabilizacja i transformacja ustrojowa 1990–2010	537
20.1. Przełom w Polsce w 1989 r. i jego konsekwencje polityczne	537
20.2. Podstawowe założenia planu Balcerowicza	541
20.3. Transformacja systemowa	544
20.4. Skutki gospodarczo-społeczne reform	549
20.5. Prozachodnia orientacja w handlu zagranicznym. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej	560
20.6. Ocena procesu transformacji ustrojowej w Polsce	564
Spis fotografii	568
Spis map	570
Spis rysunków	571
Spis tabel	573